

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrť leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrť leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 13. januvarija 1899.

Politiški oddelek.

Naši uradi.

Vsak narod ima gotovo pravico, da upravljajo vse njegove javne posle samo in edino uradniki, kateri poznajo njegove šege in navade, njegovo mišljenje in čustvovanje ter so popolnoma zmožni njegovega jezika. Z drugimi besedami povedano: Vsak narod ima pravico zahtevati, da so vsi uradniki kri njegove krvi in meso od njegovega mesa in ne tujci. Vsak narod zaupa samo uradnikom, njegovega rodu, in nobenega pritiska ne čuti tako hudo, kakor pritisek tujčeve pete.

Vsakomu je še v živem spominu, kako so Nemci iz Češke se uprli jezikovnim naredbam, in priznati se mora, da je bil ta odpor kolikor toliko opravičen, saj so se Nemci pri tem v prvi vrsti branili tujih, t. j. drugorodnih uradnikov.

Isto pravico, kakor Nemci, imamo tudi mi Slovenci, polno pravico, da naj vsa uradniška mesta na slovenski zemlji, vsa visoka in vsa nizka mesta, zavzemajo slovenski uradniki, ker samo slovenskim uradnikom, ki narodno mislijo in čutijo, zamore prebivalstvo zaupati.

Ako se ozremo po kranjski deželi, ki je tako izključno slovenska, kakor Solnograd nemška, vidimo na prvi pogled, da zgoraj označeno načelo pri nas še nima nobene veljave. V vsih uradih zavzemajo tujci prva mesta, in primeri se prav pogostoma, da porablajo svoj upliv in svojo moč proti najopravičenejšim našim zahtevam. Pogled na te razmere kaže jasno, da je še vedno v veljavi nazor: Slovenec je dober, da kuri peči, vsa bolja mesta in vse važnejše službe pa so rezervirane Nemcem, nekako tako, kakor Evropejcem v afriških kolonijah.

Najvažnejši uradi v naši deželi so deželna vlada, deželno sodišče ljubljansko, finančno ravnateljstvo, dr-

žavno pravdnštvo in finančna prokuratura. A kakšne so razmere pri teh?

Pri deželni vladi je cela dolga vrsta visokih in nižjih, največ importiranih uradnikov, kateri so slovenskega jezika komaj za silo zmožni. Vsa važnejša mesta so v nemških rokah, le en sam svetnik je Slovenec.

Pri deželnem sodišču ljubljanskem so prav v zadnjem času zadobili Nemci v gremiju večino. Predsednik je sicer Slovenec in poleg njega je tudi nekaj slovenskih svetnikov, javna tajnost pa je, da so vsi ti gospodje pod uplivom najmlajših tovarišev, kateri svojega nemško-nacijonalnega mišljenja prav nič ne prikrivajo in je jeden iz med njih celo član kazinskega omizja „Die grüne Insel“, kar se za državnega uradnika absolutno ne spodobi.

Kakor pri teh dveh uradih, tako je tudi pri vseh ostalih, izjemši finančno ravnateljstvo, pri katerem pa se je tudi še le pred kratkim primeril slučaj, da je bil slovenski uradnik preteriran in vrinjen ptuj uradnik.

Državno pravdnštvo je prava nemška domena. Le jeden sam funkcionar ne ve ali je Slovenec ali Nemec. Drugi so vsi odločno nemškega mišljenja.

Pri finančni prokuraturi izstopi v kratkem zadnji slovenski funkcionar in že danes ni dvoma, da ga bodo nadomestili z nemškim uradnikom.

Lahko je umeti, da s tem nismo zadovoljni in tudi biti ne moremo. Nečemo sicer nobenih rečenih uradov in nobenemu pri teh uradih nastavljenemu funkcionarju ničesar očitati glede izvrševanja uradnih dolžnostij in porabe uradnih pravic, ali razmere same na sebi so nenaravne, škodljive in kričeča krivica slovenskemu narodu.

Storili bi osrednji vladi krivico, ako bi trdili, da namenoma skuša iztisniti slovensko uradništvo z vseh važnejših mest. Vsaj ministerski predsednik sam nima tega namena. Ako pa so se v zadnjem času, t. j. odkar vlada sedanje ministerstvo, zgodila imenovanja, s katerimi Slovenci ne moremo biti zadovoljni, je to najbrž vspeh napačnih informacij. To sklepamo iz tega, ker so posa-

mezni ministri o novoimenovanih uradnikih v prijateljskem razgovoru z drž. poslanci, jasno pokazali, da se jim je o raznih imenovancih sporočila neresnica. Naj navedemo samo jeden slučaj.

Ne davno od tega je neki slov. drž. poslanec govoril s pravosodnim ministrom Ruber-jem o razmerah pri kranjskih sodiščih sploh in zlasti o razmerah pri deželnem sodišču ljubljanskem. Pravosodni minister mu je rekel: „Slovenci ste vendar vedno nezadovoljni, vsaj sem še-le pred kratkim imenoval gosp. Levičnik-a za predsednika in gospod Pajka za podpredsednika ljubljanskega deželnega sodišča. To sta vendar vaša moža.“ Gosp. Pajk — Slovenec! Ko bi minister ne bil popolnoma resno govoril, bi bil dotični poslanec mislil, da si je minister dovolil samo šalo. Toda gosp. Ruber je govoril popolnoma resno in zato prav nič ne dvomimo, da se mu je gosp. Pajk-u povedalo, da je navdušen Slovenec in on ga je imenoval kot nekako koncesijo Slovencem!

Razmere, katere smo opisali, so take, da moramo zahtevati korenito spremembo. Zahtevamo, da se v naši slov. deželi nastavijo slov. uradniki, in čim prej odstranijo nam nasprotni uradniki. Dokler se to ne zgodi, ne bo konec bojevanju, ker ne maramo, da bi nas tlačila tujčeva peta.

Politični pregled.

Državni zbor je sklican na dan 17. januarja. Koj v prvi seji podajo nemške opozicijske stranke več obtoženih predlogov proti ministerstvu.

Položaj. — Neposredno po razglasu cesarskega reškripta deželnim zborom se je mislilo, da pride do krize v parlamentu. Prvi hip je bila mej slovanskimi strankami zavladata velika nezadovoljnost, a zdaj so menda spoznale, da bi samo svojim nasprotnikom pomagale na krmilo, ako bi razgnale desnico. Vse kaže, da ostane desnica trdna in solidarna, vsled česar so jalove vse govorice, da bo ministerstvo primorano odstopiti in da pride na krmilo Chlumecky.

Slovenci in vlada. Zadnji čas se je pogostoma čulo mnenje, naj bi Slovenci izstopili iz desnice in šli v opozicijo, ker se vlada čisto nič ne ozira na njihove zahteve. Proti tej zahtevi se je izrekel dr. Ferjančič na shodu v Šhofji Loki, kjer je rekel da ne kaže izstopiti iz večine, ker bi vsled tega sedanja večina razpadla, na njeno mesto pa bi stopila Slovencem sovražna večina. Ferjančič je zastopal misel, naj bi slovenski poslanci ostali v desnici, a če bi vlada ne hotela ugoditi njihovim zahtevam, naj postavijo desnico pred alternativo, ali postaneš manjšina ali strmoglaviš vlado.

Goriški dežeini zbor. Vsled odstopa dež. glavarja je Italijanom omogočeno, da naredo vsako sejo dež. zbora nesklepčno. V soboto je bil dež. zbor sklican na sejo, v kateri bi se morala rešiti vladna predloga o dež. šolskem zalogu — a italijanskih poslancev ni bilo v sejo in vsled tega je bil zbor nesklepčen. Zasedanje se je odložilo. Najbrž se snide dež. zbor še le meseca marca ali aprila. Do tedaj bo že imenovan nov glavar in takrat se pokaže kaj in kako bo s šolskim zalogom.

Hrvatska. — Koalirana opozicija je uprizorila veliko gonjo proti poslancu Davidu Starčeviću, ker je izstopil iz njegovega kluba in se pridružil takozvani stranki „čistih pravašev“, katero vodi dr. Frank, če med tem dež. zbora ne razpuste.

Ogerska. — Te dni so se na Dunaju pod predsedstvom cesarja vršila posvetovanja ogerskih ministrov glede položaja. Ogrska vlada birada z opozicijo sklenila kompromis, da naredi konec protiustavnemu vladanju. Toda opozicija se doslej ne uda, zlasti, ker stoji vlada na stališču, da se naj kompromis sklene brez žrtve od vladne strani, to je, ne da bi vlada odstopila. Tega opozicija skoro ne more sprejeti, saj je njen boj naperjen v prvi vrsti proti vladi, oziroma proti Bauffyju. Parlament v tem ne more priti do dela, ker opozicija z raznimi predlaganimi premembami zapisnika, o katerih se glasuje imenoma, zadržuje vse tako, da niti dan še ni določen, kdaj se bo volilo predsedništvo.

Minister za Gališko. — Sedanji minister za Gališko, Jedrzejowicz, namerava z ozirom na svoje rodbinske razmere odstopiti. Njegov naslednik postane bržčas poslanec Pietak.

Steinwender. — Boj proti Steinwenderju morda ne bo imel uspeha. Steinwender je vsled bolezni zadržan, sklicati obljubljene shode, vsled tega so njegovi pristaši začeli pobirati podpise na zaupnico in velika večina volilcev je te zaupnice podpisala. Faktično ima torej Steinwender večino volilcev na svoji strani in se mu ni treba umakniti s političnega torišča, kar bi radi dosegli Schönererjanci.

Nemčija. — V zadnjem času ščuje nemško časopisje vedno bolj proti Avstriji. Te dni je po vsem časopisju krožil spis, v katerem se je Avstrija čudovito zasramovala. Reklo se je, da so v tem spisu podane misli Bismarkove, kakor jih je izrazil napram svojemu sodelavcu Bucherju. To sicer ni resnično, kajti spis je apokrif, a ker so spis priobčili tudi listi, ki so z nemško vlado v tesni zvezi, je to dokaz, da se s takimi spisi hoče samo ščuvati in Avstrijo dražiti in da so nemški vladni krogi če ne direktno pa indirektno s tem v zvezi.

Kreta. — Guverner princ Jurij je sestavil posebno komisijo, obstoječo iz 12 kristijanov in 4 Mohamedancev, ter ji poveril nalogo, izdelati načrt ustave za Kreto.

Filipine. — Ustaši na Filipinah povzročajo Amerikancem mnogo sitnostij. Ustaši se namreč nikakor nečejo podvreči svojim „osvoboditeljem“ dobičkaželjnim Amerikancem, ampak hočejo biti sami gospodarji svoje domovine. Amerikanci so razglasili, da si pridržujejo nadoblast nad Filipinami in so pozvali ustaše, naj odlože orožje. Ustaši so na to sestavili svojo posebno vlado in se pripravljajo na boj proti Amerikancem.

Obrtnija.

V pospeševanje obrtnosti.

(Konec.)

Učni črtež za stavbno mizarstvo je tako-le razdeljen: strokovno risanje (vsakovrstne konstrukcije za okna, vrata stopnice itd.), detajlirano strokovno risanje v naravni velikosti in z ozirom na praktične potrebe; poučevanje v delarnici s porabo strojev in modernega orodja, kalkulacija, knjigovodstvo, tehnologija.

Kakor oddelek za čevljarstvo, tako je tudi oddelek za stavbno mizarstvo bogato opremljen z vsakovrstnim stroji in orodji.

Tečaji trajajo šest do osem tednov in se ponavljajo štirikrat na leto. Obisk omogočujejo znatne štipendije, katere so ustanovile razne občine in druge korporacije.

Mojsterski tečaji služili bodo razen svojemu namenu izobraževati mojstre, tudi še nekemu drugemu, tudi jako